

חריף נגד הערבים ונגד מתנגדי הממשל.

- **לוי אשכול**, כדרכו, הציע לרמות את הציבור: להשאיר את הממשל, אך להחליף את התקנות הבריטיות בחוק ישראלי. השיקול: הערבים יחשבו בתמימותם כי החוק החדש פירושו ביטול הממשל, ואילו למעשה יוצר בסיס חוקי איתן יותר להמשך הממשל עד אין סוף.
- **אבא חושי** תמך בכל כוחו ב"המשך הממשל, בניגוד לדעתו המוצהרת זה שנים רבות.
- **זיאמה ארן**, שהתנגד לממשל בישיבה הראשונה, הותקף בצורה חריפה על ידי בן-גוריון, לא בא לישיבה השניה ולהצבעה.
- **משה שרת**, המתנגד גם הוא ל"ממשל, דאג להימצא מחוץ לארץ.
- **פנחס לבון**, שלא הופיע לשום ישיבה מאז הפרשה, נעדר גם הפעם.

העם צדיק אחד בסדום

מעולם לא נערך מחזה עגום יותר בין כתליה של המפלגה, שהיתה פעם פאר ה"חלוציות הדמוקרטית. ומעולם לא צוירה בצבעים קודרים יותר דמותה של מפא"י שלאחר פרשת-לבון.

פעמיים במשך השבוע התכנסה מזכירות המפלגה, בת 32 החברים, לדון בבעיית ה"ממשל הצבאי. הישיבה הראשונה התקיימה במשרד ראש-הממשלה בירושלים, השנייה בתל-אביב. לולא שפת-הדיבור העברית (גרר עתה) עשוי היה משקיף זר להיחזק, כי הוא נוכח בישיבת הרייכסטיאג ההיטלראי, או בישיבת הפוליטיבירו, בימי הזוהר של סטאלין-דווגואשחילי.

הברייה-מזכירות דחפו איש את רעהו במרוצם הפרוע להתרפס בפני השליט ה-

ראש הכת הכתחונניסטית על חזרבות הפאר, מחזה עגום

הגיבור האומלל. הגיבור האומלל בי יותר של המחזה היה משה דיין. בשבועות האחרונים סיננו משרתיו ידיעות לתזוזות, כאלו הוא מסתייג מן הממשל. כך ביקש דיין לתקן במידת-מה את חזונו הציבורית. הדבר ערר את רוגזו של פרס, שהסית נגדו את בן-גוריון. התוצאה היתה הדרישה שלהלן בין מצביאי סיני לרמטכ"ל: **בן-גוריון**: "אני שומע שרמטכ"ל לש" עבר מדבר גם הוא בעד ביטול הממשל הצבאי..."

דיין (קופץ ממקומו כנשך נחש, סמוך פנים): "האם שמעת זאת מפי?"

בן-גוריון: "הדברים מתפרסמים ב"פומבי"!"

דיין: "לא אמרתי מלה בפומבי!"

בן-גוריון: "קראתי!"

דיין: "אתה לא הואלת אפילו לשאול לדעתך!"

בן-גוריון: "תאמר פה מה שיש לך להגיד!"

דיין: "אני אמנם שרה-החקלאות, אך בציבור מתייחסים אלי כאל ידען בענייני בטחון. אני לא יכול להגיד את הדברים שלי בפומבי!"

בן-גוריון: "אם כן, תגיד אותם פה."

דיין: "גם פה אני לא יכול להגיד אותם, כי הכל יוצא לעתונות."

בן-גוריון: "תגיד בפנים, ואל תפתח את הפה בחוץ."

דיין: "אם תזמין אותי, אניג לך את דעתך."

ישיש. אומרייהגן הנתנו ברמה, כשביניהם בולטים כמה כסילים מוחלטים, שזכו ב"שנים האחרונות בכסאותיהם בזכות כס"י לזות המועילה לכת השלטת. אומרייהלא הבודדים תקעו ראשיהם בחול ונעדרו. רק איש אחד העז במהלך הדיון להתנגד לדעת השליט. היה זה יונה כסה, שהש" פעתו נמוגה בפרשת-לבון, ושהתפטר לא מכבר מכהונת מזכיר סניף תל-אביב. הוא היה האחד שהרים את ידו נגד המשך המימ" של-הצבאי, המכתיים את שם ישראל ואת כבוד צה"ל.

היה זה מעשה דו"ק-יחוס. אולם בעמדתו שירת כסה את מפא"י יותר מכל עדת אומרייהגן גם יחד. הוא הוכיח כי בסדום הטוטאליטארית נותר, לפחות, צדיק אחד.

מפלגות אמרו כן לזקו

"ביטול הממשל הצבאי יביא לאובדן המדינה!" הכריז דויד בן-גוריון בהתכנס הישיבה השניה של המזכירות (ראה לעיל). מכך קבע את הקו: כזי לקיים את המוסד המושחת והבוזי ביותר במדינה, המסכן את הבטחון יותר מכל גורם אחר, דרוש לפתוח את ססתומי הבהלה.

בן-גוריון קרא נאום ארוך מן הכתב. "מה היינו אנחנו עושים אילו היינו ער" בים?" שאל באופן ריטורי, והשיב: "היינו זוממים להשמיד את המדינה!" היה זה הפומון החוזר בכל שיחותיו עם ישראלים ועם זרים, מזה כמה שבועות (ראה להלן).

אחרי הקדמה זו, התפתח המחזה כאלו נכתב התמליל מראש, על-ידי מחזאי ממד רגה רביעית. דאגו לכך אנשי שמעון פרס, שערכו ערב הדיון מערכה מסועפת, עיכדו כל אחד מהברי המזכירות בנפרד. התוצאה:

- **גורדה מאיר** ביקשה מבן-גוריון שלא לעורר פאניקה ציבורית, אך תמכה באופן קיצוני בהמשך קיום הממשל.
- **מאיר ארנב** גאם נאום חריף נגד ביטול הממשל.
- **שמעון פרס** אמר ש"אילו היינו כנים, היינו צריכים להחמיך את הממשל..."
- **אליהו שרון**, הבנימין בין אנשי חסותו של בן-גוריון, ואחר ממעצבי המדיניות הערבית הרת-האסונות והכשלונות של המחלקה-המדינית של הסוכנות, נשא נאום

קאסם עצמו פועל ללא כל מחשבה וחישוב. הוא הכריז מלחמה על כחיית בלי כל תכנית, מבלי להתייעץ עם ג'ואד.

הגירסה השניה, המענייני יותר: היתה קיימת תוכנית לפלישת-בזק לכוחית, שהיתה חסרת-מגן. אותה שעה נאמו שרד קאסם הי הצריך לשמש את לצבאו, המוכן לתזווה. אולם ברצו המכריע פרצה מרידה בין קציני החטיבה אשר עליה הוטלה המשימה. הקצינים סירבו להילחם באחים ערבים. כך נשאר כל המיבצע תלוי על בלימה.

היתה האמת כאשר תהיה: המצב בעיראק נשאר בלתי-יציב. מתקבל הרושם כי אי-בהירות זו נובעת מאופייו האישי של "המנהיג היחיד".

לבנון: חופש ומטבץ

טיפסה מעץ לאירופה, באחד מקטעי הדרך, נודמנה לי פגישה משעשעת ביותר. בהינסי למטוס, בחרתי לי, כאילו במקרה, מקום ישיבה ליד צעיר, כבן 25, בעל תחי פנים ערביים מובהקים. לא פתחתי בשיחה. קראתי בעתון עד שהוגשה הארוחה, איתלתי לו "בתיאבון" וכך התפתחה מאליה שיחת-חולין מנומסת.

כעבור עשר דקות שאלתיו: "מניין אתה, בעצמך?" הוא ענה: "אני מביירות. ואתה?" השבתי: "אני מתל-אביב."

לרגע הסתכלנו איש ברעהו — ולפתע פרצנו שנינו, כאילו לפי סימן מוסכם, בצחוק אדיר. "אם כן, אנחנו אויבים!" הפלטתי, תוך כדי צחוק. "כן", ענה, כשהוא כמעט נחנק. שוחחנו שעה ארוכה — ומשיחה זו על הלבנון למדתי יותר מאשר מאלף מאמרים. נסתבר כי הצעיר הוא קרוב משפחה של אחד מחשובי המנהיגים במולדתו, מארזוני לפי דתו. הוא דיבר בגאווה עצומה על מולדתו הלבנונית, בה שולטים החופש והשכל הישר, בה אין פיקוח על המטבץ ואין שום הגבלה אחרת על חופש הפרט והמסחר.

במרחב כולו, כולל ישראל, אין משטר חופשי מזה השולט בביירות. כתוצאה מכך הפכה לבנון מרכז ההון המרחבי. מיליונרים מכל קצות המרחב, הבורחים מן ההגבלות בארצותיהם, משקיעים את כספם בביירות. יתר על כן, בגלל חרותה ועושרה הצליחה לבנון להפוך לא רק מרכז המסחר המרחבי, אלא גם מרכז חשוב של המסחר העולמי. לבנונים קונים בפולין ומוכרים בארגנטינה, מתחכים בין יפאן למאלי.

שאלתיו שאלה המעניינת אותי במיוחד: "אתה עצמך, האם אתה מגדיר את עצמך בראש-ובראשונה כמארזוני, כנוצרי, כלבנוני או כערבי?"

הוא לא ירד מיד לסוף דעתי. "איזו חשיבות יש לדת? מה זה חשוב אם אני נוצרי, מוסלמי או דרוזי? כולנו לבנונים. המולדת שלנו היא לבנון. מובן שאנחנו ערבים, ואנחנו קשורים בכל עמי ערב. גם לא היינו מתנגדים לשתף פעולה במסגרת ערבית גדולה. אך מדינתנו היא לבנון, ואנחנו רוצים שתישאר תמיד עצמאית וחופשית!"

לא יכולתי להתאפק ואמרתי: "יש לי ידיד, שמו ערי ז'בוטינסקי, הטוען כי המארזונים הם אומה נפרדת, לא ערבית, שהם צאצאי הצידונים הקדמונים. האם היית מקבל גירסה זו?"

"צידונים? זה היה לפני זמן רב. ארצנו ראתה הרבה כובשים, וכל כובש השאיר בארץ את תרבותו ואת בניו. אנחנו מייגה גדולה. מבחינה תרבותית, אנחנו ערבים, ומבחינה פוליטית אנחנו לבנונים. אנחנו אומה לבנונית. רק האנגלים רצו לסכסך בין העדות בלבנון ולשכנע אותנו כי המארזונים הם אומה נפרדת."

"סלח לי, הערתי, אבל נדמה לי שאת זה המציאו דחקא הצרפתים. כאשר משלו בסוריה ובלבנון, לפי הכלל, הפרד ומשול."

אך ידידי הגן בלהט על הצרפתים. "האנגלים הם האשמים בכל!" אמר, ואת הטענה הזאת שמעתי פעמים ללא-ספור. האנגלים הם האוייב מספר 1 בעיני הערבים. יש המצרפים את הצרפתים אליהם — אך בני הלבנון, הדוברים בבייתם צרפתית, אוהבים את צרפת.

כששאלתי את בן-שיחי אם קרא את ספרה של לילי בעלבכי, אני אחיה, השיב כי הוא קורא ספרים ערביים רק לעיתים רחוקות.

כאן עשינו עסקת-חליפין קטנה: אני אישרתי כי הספר אקטודוס הוא זרעה, ואילו הוא מצידו אישר כי — לפי מיטב ידיעתו — ספרה של בעלבכי הוא איום.

מאקסודוס — אותו הוא קרא, אף כי הספר אסור בלבנון — הגענו לישראל. נד" המתי' מחדש עד כמה מסולפת דמות יש" ראל בעיני הערבים, בבייתם צרפתית, אוהבים את צרפת.

מחיפה. נראה כי השפעת קול ישראל בער" בית היא אפסית, בעוד השפעת קאהיר רבה. כך הושפע יודי עמיקות מספורה של צעירה ישראלית שברחה לעזה, אשר סיפ" רה ברדיו קאהיר כי הישראלים גזעיים ב" רעב, וכי בישראל שוררת אבטלה כללית. הוא תמה לשמוע כי בישראל יש מחסור חמור בידיים עובדות.

בסך-הכל לא גילה בן-שיחי איבה לישראל. ראל הוא אפילו הורה שקשה לנו להחזיר את הפליטים — והבינתי שדעתו על הפליטים הפלסטיניים השוהים בלבנון שלי" לית למדי. אך הוא לא האמין בשלום קרוב, והשלים עם המשך המצב הנוכחי "עד שיהול איזה שינוי."

במרוצת השיחה שגייתי שגיאה אחת. מאז ומעולם עקבתי בעניין אחרי התפתחות המפלגה הפאשיסטית של אנתון סעדה ה" מנוח — המפלגה הסורית האזומית. שאלתיו מה שלומה. הוא ענה לי שזו כנופייה המכורה לבריטים, ולכל מיני גורמים אחרים. חוששני שכאשר ניסתה מפלגה זו, בשבוע שעבר, לחולל הפיכה בלבנון, נזכר בן-שיחי בשאלתי זו, ראה בה אולי כוונה נסתרת.

על כל פנים, גרמה שיחה זו (ואחרות) לכך שלא התפלאתי כאשר נכשלה ההפיכה של חסידו "סוריה רבתי" עוד בתחילתה. בני לבנון, המתעשרים באחירת החופש והעצמאות, אינם מוכנים להמירה בהצטר" פות למדינה גדולה — תהיה זו ערבית או סורית. בארצם שולטים ההגיון, והשכל הישר, הפרשה בין העדות הרבות. אין הם מעוניינים בשינוי.

(בשבוע הבא יפכם אורי אכנרי את זקח שיחותיו.)

נאצר בסעודיה: המכה הבאה?